

УДК 342.59

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.23>

Даниленко Анна Олександрівна,
здобувач Науково-дослідного інституту публічного права
e-mail: a_danilenko07@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8263-1364>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СЕКТОРА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Після розпаду Радянського Союзу Україна мала всі правові, інституційні та політично волові передумови для декларування державної незалежності. З моменту проголошення відповідного Акту пройшло 28 років. Україна за цей час пройшла тяжкий шлях становлення, однак все ще залишається прикладом держави, яка з моменту досягнення територіальної незалежності знаходиться у пошуку своєї самобутності. У всіх сенсах значення цього слова.

Сучасний стан публічного адміністрування в країні є незадовільним, про що свідчить чисельне коло факторів, які репрезентують неефективну модель адміністративної, соціальної, економічної, культурної, духовної, наукової політики держави. Системна криза усіх соціально-економічних процесів в Україні вимагає перегляду чинних орієнтирів динамічного зростання, проведення кардинальних реформ та громадського переосмислення ролі державного апарату у процесі прийняття соціально значимих рішень.

Питання теорії, практики та актуальні проблеми публічного адміністрування вже були предметом дослідження вітчизняних та іноземних вчених, однак сучасні тенденції розвитку сектора публічного адміністрування недостатньо науково вивчені та обґрунтовані, а тому – є сенс стверджувати про необхідність подальшого дослідження заявленої до розгляду проблематики. Виходячи із зазначеного, основну мету дослідження становить вивчення та опис сучасних тенденцій розвитку сектора публічного адміністрування.

Проведений аналіз свідчить, що саме сервісізація є сучасною тенденцією розвитку сектора публічного адміністрування. Концепція сервісного публічного адміністрування охоплює теоретико-концептуальну ідеологію як нового державного менеджменту, так і «активізуючої» й «електронної» держави та передбачає реформування системи публічного адміністрування на якісно-нових засадах взаємодії громадського суспільства та держави, де потреби кожної особистості враховуються під час надання публічних послуг, надається можливість двостороннього контракту на основі раціонального використання і розподілення бюджетних коштів.

Ключові слова: активізуюча держава, електронний уряд та урядування, новий публічний менеджмент, публічна адміністрація, публічні послуги, публічне адміністрування, сервісізація.

Danylenko A. CURRENT TRENDS OF PUBLIC ADMINISTRATION SECTOR DEVELOPMENT

After the collapse of the Soviet Union, Ukraine had all the legal, institutional and political prerequisites for declaring state independence. 28 years have passed since the act was promulgated. Ukraine has since gone the hard way of becoming, but it still remains an example of a state that has been seeking its identity since territorial independence. In every sense of the word.

The current state of public administration in the country is unsatisfactory, as evidenced by a number of factors that represent an inefficient model of administrative, social, economic, cultural, spiritual, scientific policy of the state. The systemic crisis of all socio-economic processes in Ukraine requires a revision of the current guidelines for dynamic growth, cardinal reforms and public rethinking of the role of the state apparatus in the process of making socially significant decisions.

Questions of theory, practice and current problems of the development of the public administration sector have already been the subject of research by domestic and foreign scientists, but the current trends in the development of the public administration sector are insufficiently studied and substantiated, and therefore - it makes sense to argue for the need for further study of the claimed. Based on the above, the main purpose of the study is to study and describe current trends in the development of the public administration sector.

The analysis shows that it is serviceization that is the current development trend of the public administration sector. The concept of public service administration covers the theoretical and conceptual ideology of both the new state management and the activating and electronic state and provides for the reform of the public administration system based on qualitatively new principles of interaction between civil society and the state, where the needs of each person are taken into account when providing public services, and an opportunity for a bilateral contract based on the rational use and distribution of -budgetary funds.

Keywords: activating state, e-government and governance, new public management, public administration, public services, service.

Постановка проблеми. Радянський Союз, в якому Україна перебувала десятки років, розвалився тільки тому, що не міг існувати далі через об'єктивні причини. Незважаючи на протистояння наддержав у вигляді «холодної війни», жодна зовнішня сила не могла загрожувати його існуванню. Так само не існувало внутрішніх сил, здатних повалити диктатуру компартійних вождів. Радянський комунізм проіснував весь відведений йому історією строк і загинув тільки тоді, коли можливості його існування остаточно вичерпалися. Разом з комуністичним соціально-економічним ладом зникла країна, якій він був нав'язаний, і партія, яка нав'язала його цій країні. Так виникла перспектива державної незалежності, якою Україна повинна була скористатися [1] у повній мірі.

© А.О.Даниленко, 2020

Проголосивши на увесь світ свій державний суверенітет як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах [2] здавалось би, Україна мала б стати самостійною у вирішенні будь-яких питань свого державного життя [2]. Тим паче, що для цього були всі правові, інституційні та політично волові передумови.

Однак в дійсності більшість типів суверенітету зруйнувалися та зникали протягом всього періоду незалежності України:

– формально сувереном України (за Конституцією) є народ, а фактично – привілейований клас, очолюваний олігархатом;

– Захід фактично зайняв позицію: 1) в обмін на знищення ядерної зброї ніяких гарантій цілісності України; 2) в НАТО не візьмемо; 3) в ЄС не пустимо; 4) летальної зброї на повноцінну війну з Росією не дамо; 5) окупаційну агресію Росії будемо засуджувати і супроводжувати санкціями, а зони конфліктів заморожувати;

– в обмін на текст Мінських домовленостей українською владою були взяті зобов'язання щодо тексту змін до Конституції та щодо законів про особливий статус окупованих територій, в обхід норми діючої Конституції, яка передбачає, що питання територіального суверенітету вирішуються лише на референдумі;

– постійні кредити МВФ і нецільове їх використання підвищують борг і залежність від Заходу [3], та багато інших факторів свідчать про неефективну модель адміністративної, соціальної, економічної, культурної, духовної, наукової політики нашої держави.

Зрозуміло, суверенітет держави ніколи не був абсолютним і це ідея, до якої більш-менш наближались різні держави, але вони ніколи не реалізували це повністю [4]. Однак системна криза усіх соціально-економічних процесів в Україні вимагає перегляду чинних орієнтирів динамічного зростання, проведення кардинальних реформ та громадського переосмислення ролі державного апарату у процесі прийняття соціально значимих рішень.

Перепрофілювання державних інституцій на нові моделі взаємовідносин держави та суспільства в напрямі забезпечення та реалізації потреб кожного громадянина, а також визначення основних ознак сервісно-орієнтованої держави [5, с. 355] має бути пріоритетом держави, який у короткостроковій перспективі репрезентує позитивні зрушення щонайменше в аспекті оптимізації державних інститутів влади, місцевого самоврядування та інших органів управління; ефективного надання публічних послуг населенню [6]; зміни ролі громадян і бізнесу з об'єкта впливу держави на реальних учасників управлінських процесів [7, с. 17].

Проте на цей час у вітчизняній науці недостатньо вирішено проблеми, що стосуються модернізації публічного адміністрування в аспекті сервісної діяльності держави. Так само недостатньо досліджено можливість та спрямування запровадження актуальних напрямів і технологій модернізації відносин між органами публічної влади та громадянами для забезпечення сервісного публічного адміністрування [8, с. 21]. А Україна, вже 28 років, є прикладом держави, яка з моменту досягнення територіальної незалежності все ще знаходиться у пошуку своєї самобутності. У всіх сенсах значення цього слова.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання теорії, практики та актуальні проблеми публічного адміністрування були предметом дослідження таких вчених як І. Аубакірова, В. Бережний, О. Величина, О. Гаман-Голутвина, Р.Головін, А.Замрига, Є.Карловська, П. Клімушин, В. Козак, І.Погребняк, Т. Сиволапенко, В. Соловійов, Д. Спасібов, та ін. Однак, як зазначено вище, сучасні тенденції розвитку сектора публічного адміністрування недостатньо науково вивчені та обґрунтовані, а тому – є сенс стверджувати про необхідність подальшого дослідження заявленої до розгляду проблематики.

Мета статті – виявити та описати сучасні тенденції розвитку сектора публічного адміністрування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш популярними теоретичними концепціями адміністративного антикризового реформування, що використовувалися в провідних країнах світу, є [9, с. 92]:

1) теорія «нового державного менеджменту» (New Public Management) аналіз наявних у науковій літературі теоретичних підходів до визначення якої дає підстави стверджувати про відсутність у вітчизняній науці його термінологічного тлумачення та охарактеризувати цей термін як парадигму реформування державного управління, в основі якої лежить запозичення у підприємницького суспільного сектору окремих елементів управління (контрактні відносини, ринкові механізми, фінансовий і кадровий менеджмент та ін.) та їх впровадження у державно управлінську практику. Основними характерними рисами даної теорії є зорієнтованість на раціональне використання бюджетних коштів, перегляд та передача на контрактних засадах надання державних послуг приватним підприємствам та підвищення їхньої відповідальності за якість надання цих послуг, децентралізація бюджетних і владних повноважень [10, с. 83];

2) концепція «електронної держави» (E-Government), поява якої ознаменувалась розвитком інформаційно-комунікативних технологій, коли постала необхідність зміни підходів у сфері державного управління. E-government і e-governance використовуються одночасно як для характеристики процесів державного управління, так і становлення громадянського суспільства. «Електронна держава», «електронний державний апарат», «держава інформаційного суспільства» або «електронне управління» – це спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних Інтернет-мереж і сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування певних служб в режимі

реального часу і робить максимально простим і доступним щоденне спілкування громадянина з офіційними установами. На практиці це означає організацію управління державою і взаємодію з фізичними, юридичними особами шляхом максимального використання в органах публічної адміністрації сучасних інформаційних технологій. Це передбачає можливість будь-якої особи через інформаційно-комунікаційні засоби звернутись до органів державної влади, органів місцевого самоврядування для отримання необхідної інформації, і головне, адміністративних послуг. Наприклад, не відходячи від комп'ютера, особа може здійснити будь-яку транзакцію з органом влади (зарєєструвати юридичну особу, земельну ділянку тощо), витрачаючи менше часу та інших ресурсів, що сприяє, зокрема і економії бюджетних коштів. E-government є частиною більш глобального явища – e-governance. Стратегічною метою e-governance є підтримка і спрощення управлінського процесу для всіх сторін: уряду, громадян та бізнесу за допомогою ІКТ. В e-governance електронні засоби підтримують і стимулюють належне та ефективне управління (good governance) [11, с. 29-30];

3) теорія «активізуючої держави» у межах якої завдання органів державного управління визначаються під час суспільної дискусії, а між суспільством і державою розвивається співробітництво і розділяється відповідальність. Держава ініціює процеси вирішення суспільних проблем і виступає в ролі посередника; встановлює рамки відповідальності громадян у цих рамках. Таким чином, найважливішими функціями держави стають ініціювання, активізація і стимулювання. Модель «активізуючої держави» передбачає побудову та вивчення держави в чотирьох вимірах: держава як гарант забезпечення виробництва та надання послуг; держава як надавач послуг для суспільства, якщо це диктують, наприклад питання безпеки або якщо держава може це зробити з меншими витратами, ніж інші суб'єкти; держава як інститут, що створює рамки суспільної активності і створює умови громадянам для вирішення проблем; держава як інститут нагляду за суспільною та економічною діяльністю [12; 13, с. 32].

Відповідно, саме сервісізація є сучасною тенденцією розвитку сектора публічного адміністрування, сутність якої безпосередньо пов'язана зі зміщенням діяльності зі сфери адміністративного провадження в сферу соціально-економічної діяльності з метою максимізації споживчої цінності і підвищення на цій основі ефективності діяльності публічної адміністрації [7, с. 16].

Сама ж сервісна концепція поширилася в США та низці країн Західної Європи у 80-х – 90-х рр. минулого століття та розглядає призначення держави в служінні людині. Сервісна ідея розвитку системи публічного адміністрування ґрунтується на класичній економічній схемі: «виробник послуг – споживач», де стійкість і легітимність публічних інститутів пов'язана з ефективністю виявлення, моделювання та реалізації індивідуальних і групових інтересів і потреб. За такої моделі організації публічного адміністрування домінуючим фактором ефективності є задоволеність споживачів. Для цього обґрунтовується необхідність використання комплексного підходу до нормування цілей і завдань управлінської діяльності (системний взаємозв'язок соціологічних, психологічних, адміністративних, економічних, інформаційних, правових форм, методів, способів і прийомів). Відповідальність за життєве забезпечення та безпеку покладається на державу, яка покликана гарантувати задоволення потреб і інтересів окремої особи та їх груп [6]. Тобто, дана модель виникла на базі ліберальної інтерпретації державного управління як сфери дії договірних відносин рівних партнерів. Суттю її є впровадження механізмів, що сприяють функціонуванню державного управління як інструменту «обслуговування» інтересів і потреб громадян шляхом надання послуг на основі забезпечення зворотного зв'язку [14, с. 34].

В Україні реалізація концепції «держава – це сервіс» має перспективу в аспекті розвитку та становлення, однак для цього необхідна політична воля на дієвий адміністративний апарат її забезпечення, що не просто добросовісно виконують покладені на них обов'язки, а досягають конкретних успіхів. Тоді громадяни довірятимуть владі, матимуть змогу звертатись до її представників за допомогою, а не як до необґрунтовано привілейованих суб'єктів за «милостинею» [15, с. 35].

Використання нових управлінських технологій за умови їх адаптації може сприяти формуванню державного управління по веберовській класичній моделі, заснованої на чітких правових нормах, принципах, процедурах. За рахунок «покрокової» правової регламентації процесів взаємодії державних органів, громадян, юридичних осіб, стандартизації надання державних послуг вирішуються завдання вдосконалення функціонування держави на раціональній, легальній основі, і розвитку політико-правової культури [14, с. 35].

Вихідними положеннями, на яких має ґрунтуватись сервісізація діяльності публічної адміністрації є наступні:

– це особлива форма організації внутрішнього середовища суб'єктів орієнтаційної взаємодії, в основі якої лежить прагнення до збалансованості відносин, максимізації споживчої і суспільної цінності, і на цій основі, збільшується рівень ефективності діяльності публічної адміністрації;

– є трансформацією діяльності виробника адміністративної послуги в діяльність сукупного (інтегрального) суб'єкта, що надає суб'єктам нові можливості, які мають позиціонуватись як продуцент соціально-економічного та інноваційного розвитку країни;

– дійсність має розглядатись через призму суб'єктності в якості системної основи суб'єктно-орієнтованого підходу до реалізації сервісної концепції функціонування та розвитку публічного адміністрування. При цьому суб'єктна орієнтація позиціонується як сукупність принципів суб'єктності [7,

с. 17];

– діяльність публічно-правових утворень повинна бути спрямована перш за все на задоволення потреб населення. Взаємодія громадян та державних органів в процесі такої діяльності носить специфічний характер, що дозволяє розглядати таку взаємодію в рамках категорії «публічні послуги» [16, с. 3].

Зважаючи на багатоваріантність тлумачення значень категорії public, яка породжує неясність і плутанину між поняттями «державний» і «публічний» та ускладнює визначення [10, с. 83] багатьох термінів більш обґрунтованою, вважаємо тезу про те, що формування сфери публічних послуг пов'язано зі зміною ролі держави і його місця в економічному і соціальному житті суспільства. Поняття послуги поступово диференціюється і вже охоплює не тільки оплатні, а й послуги, що надаються державою в цілому і його органами, муніципальними та іншими структурами. Тим паче, що існує цілий ряд послуг, надання яких обумовлено необхідністю реалізації конституційних прав громадян [16, с. 12-13].

У той же час, впровадження новацій, пов'язаних з ідеєю сервісного публічного адміністрування, на практиці стикається з перешкодами, пов'язаними з соціокультурними особливостями. Якщо з позицій ліберального трактування сервісне управління розглядається як механізм саморегуляції суспільства, то з статичної точки зору воно розуміється в контексті самообмеження влади. У суспільній правосвідомості і правосвідомості носіїв влади надання адміністративної послуги все ще не є юридичним обов'язком державних чиновників, а їх правомочність [14, с. 35].

Окрім того, на більшість наших співгромадян досі потужний вплив справляє не стільки пам'ять, скільки міф про «радянську державу — сервіс», яка нібито гарантувала кожному «зарплату, квартиру, медицину, освіту й відпочинок в санаторії», вимагаючи за це лише лояльності. За таких умов надто великий вплив на реальні державні практики в Україні мають вузькогрупові, а часто й відверто корупційні інтереси, які лише «купають» у той чи інший спосіб політичну підтримку [17].

Відповідно, не слід ні форсувати процес впровадження основ сервісного публічного адміністрування, ні гальмувати, оскільки воно покликане стати важливою основою для формування інституційних передумов, необхідних для просування до демократичної і правової державності [14, с. 35].

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що саме сервісізація є сучасною тенденцією розвитку сектора публічного адміністрування. Концепція сервісного публічного адміністрування охоплює теоретико-концептуальну ідеологію як нового державного менеджменту, так і «активізуючої» й «електронної» держави та передбачає реформування системи публічного адміністрування на якісно-нових засадах взаємодії громадського суспільства та держави, де потреби кожної особистості враховуються під час надання публічних послуг, надається можливість двостороннього контракту на основі раціонального використання і розподілення бюджетних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кульчицький С. Кому маємо дякувати за незалежність України? *Україна Incognita*. 2011. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/komu-mayemo-dyakovati-za-nezalezhnist-ukrayini.html> (дата звернення: 14.01.2020).
2. Про державний суверенітет України: Декларація Верховна Рада УРСР від 16.07.1990 № 55-ХІІ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990 р. № 31. стаття 429.
3. Дацюк С. Суверенітет над майбутнім. *Українська правда*. 2018. URL: <https://blogs.prawda.com.ua/authors/datsuk/5bb4683e7a8ea/> (дата звернення: 14.01.2020).
4. Панич О. Абсолютний суверенітет держави неможливий і навіть шкідливий. *Громадське радіо*. 2016. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/absolyutnyu-suverenitet-derzhavy-nemozhlyvyu-i-navit-shkidlyvu-panych> (дата звернення: 14.01.2020).
5. Сиволапенко Т. Л. Основні підходи до визначення поняття механізмів сервісно-орієнтованої держави. *Молодий вчений*. 2018. № 2(1). С. 355-358.
6. Козак В. І. Модернізація публічного управління в Україні на засадах сервісної моделі. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 2.
7. Карловская Е. А. Методология организации предоставления государственных услуг на основе субъектно-ориентированного подхода : автореферат диссертации ... доктора экономических наук : 08.00.05; Тихоокеан. гос. ун-т. Хабаровск, 2013. 47 с.
8. Клімушин П.С., Спасібов Д.В. Концепція сервісно орієнтованої держави в контексті модернізації публічного управління. *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр.(м. Харків). 2017. Вип. 2 (57). С. 21-28.
9. Головін Р. Адміністративні реформи провідних країн світу як механізм державного антикризового управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 1. С. 89-96.
10. Соловйов В. М. Новий державний менеджмент: визначення, сутність і генеза поняття. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Державне управління. 2014. Вип. 1. С. 80-83.
11. Погребняк І. Є. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (e-governance): поняття та принципи функціонування. *Право та інновації*. 2014. № 3. С. 26-35.
12. Гаман-Голутвина О. Меняющаяся роль государства в контексте реформ государственного управления: отечественный и зарубежный опыт. *Полис*. 2007. № 4. С. 46–58.

13. Бережний В. О. Сучасні концепції публічного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 2. С. 31-38.
14. Аубакирова И. У. Современная евразийская концепция государственного управления: (теоретико-правовое исследование на материалах России и Казахстана) : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук : специальность 12.00.01; Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова (юрид. фак.). Москва, 2016. 46 с.
15. Замрига А.В. «Адміністративна сервісність» як ознака діяльності публічної адміністрації в сфері адміністративно-правового забезпечення господарської діяльності в Україні. *Правова позиція*. 2019. № 3(24). С. 31-36.
16. Величина Е. А. Гражданско-правовое регулирование обязательств по оказанию публичных услуг: автореферат диссертации ... кандидата юридических наук : 12.00.03; Волгогр. гос. ун-т. Волгоград, 2010. 33с.
17. Паламарчук М. Держава — це сервіс? Ні. Скоріше, щось середнє між "спільною справою" і "прирученим бандитом". *Тексти*. 2019. URL: http://texty.org.ua/pg/article/Oximets/read/95177/Derzhava__ce_servis_Ni_Skorishe_shhos?a_srt=2 (дата звернення: 14.01.2020).

REFERENCES:

1. Kul'chyts'kyu S. Komu mayemo dyakuvaty za nezalezhnist' Ukrayiny? *Ukrayina Incognita*. 2011. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/komu-mayemo-dyakuvaty-za-nezalezhnist-ukrayini.html> (accessed: 14.01.2020). [in Ukrainian].
2. Pro derzhavnyy suverenitet Ukrayiny: Deklaratsiya Verkhovna Rada URSR vid 16.07.1990 № 55-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady URSR*. 1990 r. № 31. statyya 429. [in Ukrainian].
3. Datsyuk S. Suverenitet nad maybutnim. *Ukrayins'ka pravda*. 2018. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/5bb4683e7a8ea/> (accessed: 14.01.2020). [in Ukrainian].
4. Panych O. Absolyutnyy suverenitet derzhavy nemozhlyvy i navit' shkidlyvy. *Hromads'ke radio*. 2016. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylia/absolyutnyy-suverenitet-derzhavy-nemozhlyvy-i-navit-shkidlyvy-panych> (accessed: 14.01.2020). [in Ukrainian].
5. Syvolapenko T.L. Osnovni pidkhody do vyznachennya ponyattya mekhanizmiv servisno-oriyentovanoi derzhavy. *Molodyy vchenyy*. 2018. № 2(1). S. 355-358. [in Ukrainian].
6. Kozak V. I. Modernizatsiya publichnoho upravlinnya v Ukrayini na zasadakh servisnoyi modeli. *Publichne administruvannya: teoriya ta praktyka*. 2017. Vyp. 2. [in Ukrainian].
7. Karlovskaya E. A. Metodolohyya orhanyzatsyy predostavlenyya hosudarstvennykh usluh na osnove sub"ektno-oryentyrovannoho podkhoda : avtoreferat dysertatsyy ... doktora ekonomicheskyykh nauk : 08.00.05; Tykhookean. hos. un-t. Khabarovsk, 2013. 47 s. [in Russian].
8. Klimushyn P. S., Spasibov D. V. Kontseptsyya servisno oriyentovanoi derzhavy v konteksti modernizatsiyi publichnoho upravlinnya. *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya : zb. nauk. pr.(m. Kharkiv)*. 2017. Vyp. 2 (57). С. 21-28. [in Ukrainian].
9. Holovin R. Administratyvni reformy providnykh krayin svitu yak mekhanizm derzhavnoho antykrizovoho upravlinnya. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezidentovi Ukrayiny*. 2013. № 1. S. 89-96. [in Ukrainian].
10. Solovyov V. M. Novyy derzhavnyy menedzhment: vyznachennya, sutnist' i geneza ponyattya. *Visnyk Kyivsk'oho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Derzhavne upravlinnya*. 2014. Vyp. 1. S. 80-83. [in Ukrainian].
11. Pohrebnyak I. YE. Elektronnyy uryad (e-government) i elektronne uryaduvannya (e-governance): ponyattya ta pryntsyipy funktsionuvannya. *Pravo ta innovatsiyi*. 2014. № 3. S. 26-35. [in Ukrainian].
12. Haman-Holutvyna O. Menyayushchayasya rol' hosudarstva v kontekste reform hosudarstvennoho upravlenyya: otechestvennyy y zarubezhnyy opyt. *Polys*. 2007. № 4. S. 46-58. [in Russian].
13. Berezhnyy V. O. Suchasni kontseptsiyi publichnoho upravlinnya. *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya*. 2013. № 2. S. 31-38. [in Ukrainian].
14. Aubakirova Y. U. Sovremennaya evraziyskaya kontseptsyya hosudarstvennoho upravlenyya: (teoretiko-pravovoe yssledovanye na materyalakh Rossyy y Kazakhstana) : avtoreferat dysertatsyy na soyskanye uchenoy stepeny kandydata yurydicheskyykh nauk : spetsyal'nost' 12.00.01; Mosk. hos. un-t ym. M.V. Lomonosova (yuryd. fak.). Moskva, 2016. 46 s. [in Russian].
15. Zamryha A.V. «Administratyvna servisnist'» yak oznaka diyal'nosti publichnoyi administratsiyi v sferi administratyvno-pravovoho zabezpechennya hospodars'koyi diyal'nosti v Ukrayini. *Pravova pozytsiya*. 2019. № 3(24). S. 31-36. [in Ukrainian].
16. Velychkyna E. A. Hrazhdansko-pravovoe rehulyrovanye obyazatel'stv po okazanyyu publichnykh usluh: avtoreferat dysertatsyy ... kandydata yurydicheskyykh nauk : 12.00.03; Volhohr. hos. un-t. Volhohrad, 2010. 33s. [in Russian].
17. Palamarchuk M. Derzhava - tse servis? Ni. Skorishe, shchos' serednye mizh "spil'noyu spravoyu" i "pryruchenym bandytom". *Teksty*. 2019. URL: http://texty.org.ua/pg/article/Oximets/read/95177/Derzhava__ce_servis_Ni_Skorishe_shhos?a_srt=2 (accessed:

УДК 347.471:342.9

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.24>*Левченко Діана Сергіївна,**аспірант Науково-дослідного інституту публічного права*e-mail: diana.levchenko5@gmail.com<https://orcid.org/0000-0001-8343-2260>

ПРИНЦИПИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ В УКРАЇНІ

Роль громадськості в публічному адмініструванні в Україні є недостатньо сформованою проблемою, чим і зумовлена тема й мета даної статті – визначити та охарактеризувати принципи участі громадськості в публічному адмініструванні в Україні, а також відобразити деякі проблеми недотримання цих засад в українському суспільстві. Принципи участі громадськості в публічному адмініструванні розкрито як основні засади формування, функціонування та впливу громадськості в публічному адмініструванні, що включають в себе особливості відносин між органами влади, та існують для оптимального та ефективного функціонування механізму публічного адміністрування і задоволення усіх інтересів суспільства. Встановлено, що в сучасному публічному адмініструванні громадськості повинна брати участь з дотриманням таких принципів: - незалежності (громадськості не повинна піддаватися жодному незаконному тиску з боку органів влади; громадськість є вільною, самостійною та незалежною структурою держави, з гарантованим правом участі у її функціонуванні); - відповідальності (до юридичної відповідальності за правопорушення у сфері публічного управління можуть бути притягнені як суб'єкти громадськості, так і органи влади, які не виконують або неналежно виконують повноваження щодо забезпечення доступу громадськості до публічного адміністрування або за здійснення незаконного впливу у цій сфері); - прозорості (на ідеї «максимальної прозорості» будується весь механізм участі громадськості в публічному адмініструванні, оскільки, діяльність органів влади повинна бути відкритою для суспільства, відповідно громадськість реагує на надану владою відкриту інформацію та приймає участь в адмініструванні); - доступності (цей принцип полягає у тому, що держава повинна забезпечити доступ громадськості до публічного адміністрування, в певних законних межах для створення партнерських взаємовідносин); - ефективності (діяльність громадськості завжди повинна бути спрямована на досягнення позитивного результату для суспільства, при цьому, взаємодіючи з органами влади та здійснюючи реальний вплив на суспільні відносини); - інклюзивності (держава повинна формувати, вдосконалювати та використовувати механізм залучення громадян до участі у публічному адмініструванні); - звітності (як органи влади, так і громадські організації повинні повідомляти суспільство про результати діяльності у публічному адмініструванні); - взаємодії (держава та громадськість повинні розвивати свої взаємовідносини, використовуючи різні способи – комунікація, діалог, що в цілому забезпечують розвиток партнерських відносин між владою та громадськістю).

Ключові слова: громадськість, інклюзивність, незалежність, органи влади, принципи, прозорість, публічне адміністрування.

Levchenko D. PRINCIPLES OF PUBLIC PARTICIPATION IN PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE

The role of the public in public administration in Ukraine is an insufficiently formed problem, and the predetermined theme and purpose of this article is to define and characterize the principles of public participation in public administration in Ukraine, as well as to reflect some problems of non-observance of these principles in Ukrainian society. The principles of public participation in public administration are revealed as the basic principles of formation, functioning and influence of the public in public administration, which include the peculiarities of relations between the authorities, and exist for the optimal and effective functioning of the mechanism of public administration and the satisfaction of all interests of society. It is established that in modern public administration the public should participate with the following principles: - independence (the public should not be subjected to any unlawful pressure from the authorities; the public is a free, independent structure of the state, with a guaranteed right to participate in its functioning); - liability (both public entities and authorities that do not exercise or improperly exercise authority to ensure public access to public administration or to exercise unlawful influence in the public domain may be held liable for offenses in public administration); - transparency (the whole mechanism of public participation in public administration is built on the idea of "maximum transparency", since the activity of public authorities must be open to the public, and accordingly the public responds to the information provided by the authorities and participates in administration); - accessibility (this principle is that the state must ensure public access to public administration, within certain legal limits, to create partnerships); - efficiency (public activity should always be aimed at achieving a positive result for society, while interacting with authorities and having a real impact on public relations); - inclusivity (the state should design, improve and use the mechanism of involving citizens in public administration); - reporting (both public authorities and public organizations should inform the public about the results of their public administration activities); - interaction (the state and the public have to develop their relations using different ways - communication, dialogue, which in general ensure the development of partnerships between the authorities and the public).

Key words: public, inclusivity, independence, authorities, principles, transparency, public administration.